

Otwarcie Parku Kulturowego Wietrzychowice w 2006 r.

The opening of Wietrzychowice Culture Park in 2006

W SŁUŻBIE IDEI POWOŁANIA „WIECZYSTEGO REZERWATU ARCHEOLOGICZNEGO”

Idea prof. Konrada Jażdżewskiego powołania „wieczystego rezerwatu prehistorycznego”, chroniącego grobowce kujawskie, została podjęta po raz kolejny w 2006 roku. W tym czasie z inicjatywy Adama Myrty, dyrektora Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Izbicy Kujawskiej, został ustanowiony uchwałą Rady Gminy i Miasta Izbica Kujawska park kulturowy. Obejmuje on zgrupowanie pięciu grobowców kujawskich w Wietrzychowicach i jeden obiekt w miejscowości Gaj, a jego pełna nazwa brzmi: „Park Kulturowy Wietrzychowice w Wietrzychowicach i Gaju, gmina Izbica Kujawska”. Ten niewątpliwie sukces został poprzedzony wieloletnimi przygotowaniem oraz wykorzystaniem nowych możliwości, jakie wprowadziła ustawa o ochronie i opiece nad zabytkami z 2003 roku. W pomoc merytoryczną w tworzenie parku kulturowego zaangażowało się również Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi w osobach prof. Ryszarda Grygiela, dyrektora Muzeum, oraz mgr Ewy Niesiołowskiej-Śreniowskiej, wieloletniej kierowniczki Zespołu Działów Archeologicznych.

Dzięki osobistemu zaangażowaniu twórców Parku Kulturowego Wietrzychowice, którego instytucją zarządzającą jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Izbicy Kujawskiej, grobowce otoczono wszechstronna opieką. W pierwszej kolejności uporządkowano teren oraz przywrócono właściwy stan i wygląd megalitom. Następnie wykonano ścieżkę dydaktyczną z rozbudowaną stroną informacyjną, przygotowaną również w wersji angielskojęzycznej. Oznakowano także drogi dojazdowe, ustawiając kierunkowskazy i plansze reklamowe.

Wielką pracę włożono w promocję i działania edukacyjne, organizując cykliczny festyn archeologiczny „Wehikuł Czasu” oraz wydając przewodnik *W krainie polskich piramid. Park Kulturowy Wietrzychowice*, a także szereg mniejszych wydawnictw okolicznościowych. Zadbano również o informacje dostępne w mediach elektronicznych. W ramach działań Parku Kulturowego Wietrzychowice organizowane są

➔
Element archeologiczno-przyrod-
niczej ścieżki dydaktycznej
Fragment of archaeological-envi-
ronmental educational trail
➔

Wystawa poświęcona kulturze
pucharów lejkowatych
przygotowana w związku z otwarciem
Parku Kulturowego Wietrzychowice

Exhibition of the Funnel Beaker Culture
in connection with the opening of
Wietrzychowice Culture Park.

Tablica informacyjna w Parku
Kulturowym Wietrzychowice
Information-board at Wietrzy-
chowice Culture Park

liczne spotkania popularnonaukowe dotyczące epoki kamienia, również z udziałem gości i prelegentów zagranicznych. W latach 2010 – 2012 przygotowano Plan Ochrony Parku Kulturowego Wietrzychowice, który reguluje podstawowe kwestie dotyczące ochrony zabytków i ich otoczenia znajdującego się w granicach parku, a także w strefie ochronnej, w tzw. otulinie. Ponadto, zapleczem technicznym i organizacyjnym, a przede wszystkim wielką życzliwością, wspierane są badania archeologiczne prowadzone w rejonie Wietrzychowic.

Twórcy Parku swoim doświadczeniem i zaangażowaniem wspomagają już podobne inicjatywy, w tym szczególnie dotyczące utworzenia i działalności bratniego Parku Kulturowego Sarnowo, wydając m.in. II część przewodnika *W krainie polskich piramid*, która została poświęcona megalitom znad Zgłowiączki.

W działaniach edukacyjnych szczególnie ważny jest festyn „Wehikuł Czasu”, organizowany od 2008 r. w ramach obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa. Festyn cieszy się bardzo dużym powodzeniem; w czasie jednego dnia – z reguły pierwszej niedzieli września – teren Parku zwiedza kilka tysięcy osób. W tym czasie przez rekonstruktorów prezentowane są elementy życia codziennego ludności z młodszej epoki kamienia. Możemy wtedy naocznie przekonać się, jak niegdyś budowano chaty o ścianach z plecionki, ręcznie lepiono naczynia gliniane, przygotowywano narzędzia krzemienne, smołę drzewną czy też mielono zboże na mąkę. W czasie festynu istnieje możliwość samodzielnego wykonywania niektórych prac, co szczególnie cieszy dzieci i młodzież. Zawsze można też zaopatrzyć się w pamiątkowe repliki prądziejowych narzędzi i naczyń.

W działania związane z Parkiem Kulturowym Wietrzychowice włączyła się grupa historyczno-rekonstrukcyjna skupiająca przede wszystkim młodzież z Izbicy Kujawskiej. Grupa ta wyspecjalizowała się w archeologii doświadczalnej. Przygotowuje np. ciekawe prezentacje życia codziennego ludności kultury pucharów lejkowatych podczas „Wehikułu Czasu”, pomagając jednocześnie w wielu kwestiach organizacyjnych.

Dzięki staraniom społeczności Izbicy Kujawskiej, a szczególnie osobistemu zaangażowaniu twórców Parku Kulturowego Wietrzychowice oraz środowiska naukowego, grobowce mają dziś właściwą opiekę. Są też coraz bardziej znane, zarówno w Pol-

Festyn „Wehikuł czasu”, prezentacja elementów życia codziennego z czasów epoki kamienia

“Time Machine” fete, presentations of elements of everyday life in the Neolithic

sce, jak i w Europie. W najbliższym czasie planowane jest podjęcie odpowiednich kroków zmierzających do uczynienia z grobowców kujawskich Pomnika Historii. Status ten przyznawany jest tylko zabytkom nieruchomym o wyjątkowej wartości historycznej i naukowej, które dodatkowo są utrwalone w powszechnej świadomości, oraz mają duże znaczenie dla dziedzictwa kulturalnego Polski.

Realizacja idei Parku Kulturowego Wietrzychowice jako formy ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego szybko znalazła społeczne uznanie, czego dowodem są liczne wyróżnienia i nagrody przyznawane twórcom Parku. Za zaangażowanie i efekty pracy w ramach projektu „Na europejskim szlaku megalitów” jego autor – Adam Myrta – otrzymał nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dziedzinie kultury w 2012 r. Wcześniej za ratowanie grobowców kujawskich i stworzenie Parku Kulturowego Wietrzychowice, nagrodą Profesora Konrada Jażdżewskiego, ustanowioną przez Fundację Badań Archeologicznych Imienia Profesora Konrada Jażdżewskiego, uhonorowani zostali Adam Myrta i Barbara Lewandowska.

Wielkim wyzwaniem i przyszłością dla Parku Kulturowego Wietrzychowice jest realizacja autorskiego projektu opracowanego przez Adama Myrtę pt. „Na europejskim szlaku megalitów”. Pierwszy krok etapu – „W krainie polskich piramid” – zakładający powołanie parku kulturowego, dokonał się już w 2006 r. W następnej kolejności wspomniany projekt przewiduje powstanie wyspecjalizowanego Muzeum Kultury Pucharów Lejkowatych, skansenu archeologicznego – w formie „żywej rekonstrukcji” osady kultury pucharów lejkowatych oraz rekonstrukcji wybranych megalitów z terenu Europy wykonanych w zmniejszonej skali. Interesującym zamierzeniem jest też „Aleja Profesora Konrada Jażdżewskiego i Stanisława Madajskiego” – zasłużonych dla neolitu kujawskiego – która ma być hołdem dla wybitnych badaczy grobowców kujawskich.

Tak przygotowane Wietrzychowice, w zamyśle Adama Myrty, mają stać się ważnym elementem polskiej edukacji i turystyki archeologicznej, powszechnie znanym miejscem „na europejskim szlaku megalitów”.

Lekcja ręcznego lepienia naczyń z gliny

Classes in clay vessel moulding

Żarno do mielenia zboża na mąkę, rekonstrukcja
Quern for grinding corn, reconstruction

Nóż krzemienny, rekonstrukcja
Flint knife, reconstruction

Festyn „Wehikuł Czasu”, prezentacja elementów
życia codziennego z czasów epoki kamienia
“Time Machine” fete, presentations of elements
of everyday life in the Neolithic